

PREMSA LOCAL

Es Molí Nou

Vilafranca - Octubre de 1996 - Any X - N° 109

Es Molí Nou

Depòsit Legal
PM - 336-1986

Edita:

Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Coordina:

Jaume Català

**Assessorament
lingüístic**

Maria Coloma Mesquida

Han col.laborat:

Miquel Barceló
Joan Jaume
Francisca Martí
Biel Montserrat
Jaume Nigorra
Joan Rigo
Guillem Sansó
Jaume Sansó

Redacció d'Esports:

Rafel Jaume
Antoni Sansó
Jaume Vidal

Imprimeix:

GRAFIQUES SIBA
Enginyer Felicià Fuster, 21
Santa Margalida

**Els articles
publicats en
aquesta revista sols
expresen l'opinió
dels seus autors**

*Editorial***El falsh de la vida**

La carretera ja s'ha cobrat una altre víctima, i un altre cop, com ja va passar ara fa quatre mesos amb la mort de Jaume Sitges, ha estat una persona major, na Margalida Garí. Novament la mort ens fa recapacitar, desgraciadament som un poble que fins que no ens passa una cosa dolenta no som capaços de reaccionar, i ens replantejam la solució en aquest greu problema que des de sempre ens ha ferit. En Es Molí Nou ja hem escrit moltes vegades de les conveniències i inconveniències de la carretera, sabem de sobra que és l'actual situació la que no es pot mantenir, la que ens posa en perill a diari.

Des que els primers vehicles creuaren el nostre poble sempre hi ha hagut víctimes, tothom que ho ha viscut les recorda. La carretera de Vilafranca travessa per enmig del casc urbà des de fa més de cinquanta anys, a diferència d'altres pobles com Montuïri i Sant Joan que la tregueren, i avui encara presenta els mateix problema que abans. És pot dir que tots els partits democràtics que han governat aquest poble han debatut en un o altre moment aquest tema i fins a la data cap d'ells encara no li ha donat solució. Només hem tengut batles, directors generals i presidents que han parlat i s'han plantejat les possibles solucions de la carretera de forma seriosa quan hi ha hagut alguna desgràcia. Però la carretera està talment. També és vera que el poble mai ha fet cap acció per solventar aquest problema, llevat de quan volien empagar la carretera sense rebaixar la terra, hi ho feren perquè l'aigua els hi entrava dins ca seva, però quan hi ha aquesta passivitat és l'Ajuntament qui ha d'impulsar les accions, maldament el batle i els regidors s'hagin d'asseure damunt la carretera perquè es posin en funcionament uns semàfors que funcionen de forma inútil des de fa més de cinc anys. L'actual equip de govern ha de reaccionar quan veu que les múltiples peticions que venen fet des que a l'any noranta accedí a la batlia no tenen respostes fermes i concretes.

Tots sabem que la carretera cada dia és perillosa, no només els dies següents d'un accident. En el moment en que llegiu aquestes retxes hi ha algú en perill. No potser que les patrulles de la Guàrdia Civil de Trànsit és posin a l'entrada i a la sortida del poble el dia següent d'un fet desgraciat i que llavors no els tornem a veure fins el dia següent de la mort de la pròxima víctima. Vilafranca és un lloc perillós, on tots ens hi jugam la vida dia a dia tan sols per anar a comprar el pa, Vilafranca necessita controls de radars més freqüentment ja que la Policia Municipal és incapaç, de fet no està dotada de recursos humans suficients, de poder controlar tota aquesta brutal allau de cotxes i camions. Cal una acció definitiva de forma conjunta entre el Govern Balear, a través de la seva conselleria de Foment, la Direcció General de Tràfic i l'Ajuntament de Vilafranca, ja està bé de peticions i més peticions sense solucions concretes. Segur que la construcció de la variant serà una bona mesura per parliar aquest risc però mentres tant s'han de cercar altres mesures per poder circular en seguretat. No pot ser que per mor d'un simple flash, de semàfor o de cotxe, s'acabi amb la vida de tants de veïnats.

Es Molí Nou

La carretera acaba novament amb la vida d'una vilafranquera, Margalida Garí

El passat dimecres dia 16, prop de les 11,15 del matí, fou atropellada na Margalida Garí Sastre, de 78 anys d'edat i veïnada del nostre poble. El fet va ocórrer quan na Margalida, que venia de comprar-se unes esperdenyes, intentà atrevessar el pas de peatons que hi ha a l'endret del carrer de Frai Lluís per dirigir-se cap a ca seva. El conductor d'un camió que s'havia aturat per deixar passar alguns vianants no es va tèmber de la seva presència quan va tornar a partir i ja no va tenir temps de ractificar la desgraciada maniobra.

El fet va consternar tots els veïnats i ha fet que tothom torni a parlar, per tot arreu, el futur de la carretera, com també ho han fet tots els diaris i televisions autonòmics. Arran d'aquest succés el batle, Joan Bauçà, ha manifestat a diversos mitjans que tornaran a exposar el tema davant la conselleria de Foment per tal de donar-li una solució definitiva el més aviat possible. De fet la mort de na Margalida és la segona que es produeix en només quatre mesos. Recordem que el passat mes de juny un altre home major, en Jaume Sitges, també va ser trapijat quan anava a creuar la carretera devers Sa Creveta. Després d'aquell succés ja es parlà de mesures immediates, sobretot de la construcció de la nova variant, però fins ara sembla que poques coses estan clares en aquest afer.

La conselleria de Foment ha comunicat que per l'any dos mil es preveu la construcció de l'autopista de Llevant, que comunicarà Ciutat i Manacor. Si aquesta informació es confirma s'hauria de tornar a qüestionar la conveniència o no de treure la carretera de dins el casc urbà ja que la major part del tràfic que aniria en direcció a Manacor, en principi, utilitzaria la via ràpida i per tant seria un poc ridícul construir la variant.

 # El batle de la Vila tornarà a exposar la problemàtica davant la conselleria de Foment del Govern Balear

 # El xòfer del camió, que s'havia aturat per deixar passar la gent, no es va adonar de la presència de na Margalida.

El desert del Pla

La conselleria de Foment preten que per l'any dos mil l'autopista de Llevant, que unirà Palma i Manacor, sigui una realitat. Els vilafranquers hem de tenir ben present aquesta qüestió, no sigui cosa que ara es construeixi la variant i la zona de serveis i després els empresaris que inverteixen en aquella zona s'hagin de posar les mans damunt el cap perquè els cotxes ja no passaran per allà. Hem de tenir les coses clares per evitar ensurts. Seria bo pensar que passaria amb el pla de Sant Martí destrossat de per vida per una carretera infrautilitzada o una zona de serveis deserta, i tot per no saber controlar el trànsit diari per un espai de temps inferior a quatre anys.

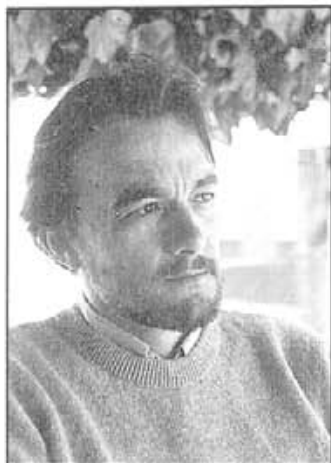
El valor de Vilafranca és de més de quatre mil vuit-cents milions

Segons una gràfica apareguda el passat diumenge dia 13 d'octubre, el valor oficial de Vilafranca és de 4.847.702.487 de pessetes. Aquest valor s'agafa de les valoracions cadastrals urbanes i rústiques de cada poble. El valor del cadastre urbà és de més de quatre mil cinc-cents milions de pessetes mentres que la rústica és de tres-cents quaranta-un milions. D'aquesta mateixa gràfica se'n despren que el valor total de Mallorca és de 2 bilions de pessetes.

Vilafranca, tot i tenir el terme més petit que altres

pobles del Pla, com ara Sant Joan, Petra o Montuiri presenta una valor paregut, o inclús superior, a altres pobles de l'interior. Evidentment les zones turístiques són les que tenen un major valor cadastral. Aquesta dada a partir d'ara serà molt important ja que els pobles que superin la mitjana hauran d'aportar més doblers al Pla d'Obres i Serveis del CIM. Vilafranca no supera la mitjana, i per tant no haurà d'aportar tants de doblers com els que hagin d'aportar altres zones de major valor.

Xesc Amengual presentarà un llibre de fotobiografies d'autors mallorquins

Francesc Amengual

Imatges com aquesta no faltaran al nou llibre

(Redacció).- El proper 9 de desembre a les 8 del vespre al Teatre Principal de Ciutat tindrà lloc la presentació d'un llibre de fotografies de Francesc Amengual (Xesc de s'Estany) on es recullen fotobiografies d'escriptors mallorquins. Josep M. Llopart, Miquel Àngel Riera, Guillem d'Efak, Damià Huguet, Blai Bonet, Jaume Santandreu, Guillem Frontera, Llorenç Capellà i un llarg etcètera fins a completar una llarga llista d'autors mallorquins de la literatura catalana, que apareixen en el llibre de Xesc Amengual amb fotografies que recullen moments d'enrera des de fa 15 anys. Les fotos van acompanyades d'escrits d'escriptors diversos i dibuixos de pintors famosos. "Es tracta d'un homenatge als escriptors en llengua catalana", ha manifestat

 # Serà presentat el proper dia 9 de desembre al Teatre Principal de Ciutat.

 # Al llibre i surten una llarga llista d'autors mallorquins.

l'autor vilfranquer, a la vegada president de la Delegació de l'Obra Cultural Balear a Vilafranca. Val recordar que en Xesc ja té dos llibres més publicats a part del que aquí esmentam, com són la fotobiografia dedicada a Josep Maria Llopart, editat per editorial Moll l'any 1991) i un altre que tregué l'any passat sobre Marià Villangómez (també editat per Moll l'any 1995). El llibre que conté prop de 54 fotos històriques ha estat editat per "Di7" de Binissalem amb el patrocini de la comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca. El llibre també serà presentat al nostre poble properament. Vagi des d'aquestes pàgines la nostra felicitació a Xesc Amengual, a qui animam a superar les dolències que el mantenen de moment fora de l'activitat laboral. Enhorabona i força!

La nota negativa del mes

Una parella de la Guàrdia Civil a punt de provocar un accident

El passat dimecres, dia 28 de setembre, i devers les vuit i quart del vespre (20.15 hores) una parella de la Guàrdia Civil travessà el cediment de pas que hi ha col·locat al carrer de Santa Bàrbara sense aturar-se. El fet no acabà en accident perquè el conductor que venia del carrer del Marquès de Vivot va tenir temps

d'aturar-se. La parella en qüestió no duia les sirenes en funcionament i no pareixia que tenguessen cap urgència, de fet uns segons abans havien baixat pel carrer de Sant Martí tranquil·lament i sense cap presa. Esperem que fets com aquests no tornin a succeir ja que si qui ha de posar ordre instaura el desordre anam malament.

Fortes ventades i més de 124 litres d'aigua al més d'octubre

El mes d'octubre ha estat molt plujós i prova d'això n'és que des de principis de mes han caigut més de 124 litres d'aigua a la Vila. El dia que més va ploure varen ser dia 6 d'octubre, que caigueren més de

60 litres per metre quadrat, i el dia 16 amb 20 litres. A meitats de setembre el vent també va fer acta de presència i alguns arbres patiren de valent com podeu veure a la foto de Joan Jaume.

Sor Teresa Antich, la nova superiora

Sor Teresa Antich, nascuda a Son Macià (Manacor), és, des de començaments d'agost, la nova superiora del Convent de monges de la Caritat de Vilafranca. Es fa així un relleu que pareixia no haver-se de fer mai, la costum ens té mal avessats, i a partir d'ara serà sor Teresa qui assumirà les funcions que fins ara havia desenvolupat, pens que de manera encertada, sor Maria Montserrat. Com ja anunciava aquesta revista al darrer número, sor Maria Montserrat i sor Francisca, a les que ja consideràvem com a dues vilafranqueres més, han passat a formar part de la comunitat religiosa de la Colònia de Sant Pere d'Artà. És per això que Es Molí Nou ha volgut donar-li la ben vinguda amb aquesta petita entrevista perquè així tot el poble pugui conèixer a partir d'ara qui és la nova responsable del nostre convent de monges.

On heu estat fins ara?

Durant els darrers setze anys he treballat a Sóller on m'encarregava de les monges més majors. Ara allà només hi queden dues monges que fan classe a l'escola.

Només ha vingut vostè d'aquell lloc?

No, també ha vingut sor Coloma que duia quasi tota la vida allà, feia 29 anys que residia a Sóller. Però no només hem vingut nosaltres sino que també d'altres indrets han vingut quatre monges més.

Deu costar molt anar-se'n d'un lloc on si ha estat tant de temps?

Sí, ens ha costat molt. Pensa que 16 anys et marquen molt i són molts els records que es deixen enrera.

Quines han estat les seves primeres impressions de la nostra gent?

Des del principi ja em vaig sentir molt ben acollida, bé sigui

El convent romandrà obert a tothom, siguin de la condició que siguin. No farem excepcions en tota l'ajuda que poguem oferir. Qualsevol anomalia que la gent ens assenyali intentarem solucionar-la.

Sor Teresa ha passat els darrers 16 anys a Sóller

amb el poble mateix o amb la comunitat religiosa, i crec que no tindrè massa dificultats per adaptar-me en aquesta nova vida i a la nova gent.

Com actuarà d'ara en endavant de cara al poble?

Seguirem com sempre, com ho feia la meva successora,

el convent romandrà obert a tothom, siguin de la condició que siguin. No farem excepcions en tota l'ajuda que poguem oferir. Qualsevol anomalia que la gent ens assenyali intentarem solucionar-la.

Margalida Sansó

Sí voleu participar en aquesta revista ens trobam a la rectoria vella cada segon divendres de mes. Ara pots contribuir a confeccionar la història del teu poble.

Guillem Bauçà i Sastre

Arquitecte Tècnic

Núm. de col·legiat, 761

Tel. 56 01 00

Carrer de Santa Bàrbara, 44
07250 Vilafranca de Bonany
Mallorca

Reflexions amb les dents... a la fresca

Probablement tots hem sentit alguna vegada frases de l'estil: «Agafa el paraigües, que l'home del temps ha dit que farà sol». Les ironies que la gent utilitza en la seva parla quotidiana indiquen que certes coses s'han d'agafar amb filosofia i que cal posar-hi el granet còmic.

En aquesta línia, ES MOLÍ NOU tractarà que al manco una vegada la mes, pogueu lluir l'esmalt d'ivori de les vostres dents (afanyau-vos a comprar el millor dentrífic) i poseu la màquina de la imaginació en marxa per tal de veure el caire de TBO de les notícies que passen a devora nosaltres i a les que tenen lloc a l'altre cap del món. La nostra intenció és que a cada número surtin les tires còmiques que es vagin publicant arreu dels diaris que s'editen a les nostres Illes, sobre aquells fets que nosaltres pensam que necessiten esmentar.

Amb la intenció que no gasteu massa energies

QUAN TOT PAREIXIA A FAVOR DE DOLE, CLINTON ES POSA A BOLLAR "MACARENA", COSA QUE VA FER QUE EL DEBAT ES DECANTÉS CLARAMENT CAP A ELL.

per esbrinar el significat de cadascuna d'elles vos ajudarem comentant una retxa de les que vagin sortint.

Aquest mes, per ser el primer cop vos donarem tassa i mitja perquè no ens hem pogut estalviar de mostrar unes

notícies, qualcuna de pinyol vermell.

Idò que vos pareix si començam.

La imatge que d'Espanya se'n queden els turistes és el flamenc i l'«olé» dels toros, però aquests també s'han posat de moda a un altre indret on «Dany

Monaquet» va torejar al bou de les banyes més grosses vistes fins ara. El pobre toro davant l'espectacle ofert pel torero mollà un senyor cagarro que pareixia l'ensaimada mallorquina, que estrenà denominació d'origen.

Al descans de la gran diada taurina, hom optà per dansar el ballet «Macarena» de moda darrerament.

Algun despistadet no arribà d'hora perquè a més de no pensar que enguany canvien l'hora a la darrera setmana d'octubre, tampoc se'n recordà que pel túnel de Sóller no si podia passar. El fet de no poder gaudir de «la festa nacional» li permeté arribar a temps a una altra festa on sí va menjar un bon tros de pastís de la recepta elaborada per ell mateix. Certs assistents comentaren que el pastisset tenia gustet a Patata Podrida.

Doncs, malgrat que baixin els tipus d'interès dels doblers ho tendrem difícil enlairar la vida político-economico-socio-cultural si no ens desfeim d'una maquinària arcaica i d'un producte que no és precisament de dieta light.

Estefania de MuuuuuUnaco

LES ENSAIMADES MALLORQUINES TENEN DENOMINACIÓ D'ORIGEN. NO FACI CAS DE LES IMITACIONS QUE, A MÉS A MÉS D'APAREIXER PEL TERRA I ENVOLTADES DE MOSQUES, EL SEU COLOR I GUST DISTEN MOLT D'ASSEMBLARSE A L'ORIGINAL.

Rondalla Depravada**Carta a Macarena**

Jaume Sansó

Me preocupa la teva situació, Macarena. Tu havies d'esser la cançó de l'estiu. Ara, altres, et volen despendre de la teva sort. Record que al principi, quan et vaig sentir per primera vegada, sabia que tu seria el primer podí de la cançó més ballada i escoltada, primer va esser «un limón y medio limón», la va seguir «cachete con cachete». Altres com «así es maría», intentaven, a marxés forçades, desplaçar-te del lloc que et correspon...

Jo t'ho dic, Macarena: tens entusiastes, com jo, que et defensam com si et tractessis de la nostre núvia... El dia que vaig vendre i sentir que la convenció demòcrata nord-americana, t'elegien com a himne oficial. Fixa't bé; a Amèrica. Fins allà hem arribat.

Ets la cançó, l'himne, el cant de trobada de milions de persones que ja t'han reconegut el teu paper annexionant de gent, estats i pobles. Que pot ser l'himne oficial de qualsevol estat devora el teu encant?...

Si t'escriu aquest carta, Macarena, és per donar-te coratge, per donar-te el meu suport més incondicional i aixecar-me com a senyera de la teva defensa com a cançó de l'estiu.

Mira, Macarena: aquest any, qualsevol reunió, sopar,

dinar, trobada, convenció, acte festiu i verbenes, no han tingut raó d'esser ford que tots els qui hi han participat, en aquets esdaveniments, hagin cantat i ballat, tots a la una Macarena, La teva cançó.

He sabut que uns desaprensus romperen aquesta dinàmica ara fa unes setmanes, et varen substituir per un defenestrat i corrosiu «Cara al sol». No hi ha dret. Això és de jutjat. Els sopars han d'acabar cantant Macarena.

No et preocupis, Macarena, utilitzaré tota la meva influència i el meu saber perquè no torni a passar... AAHAHH.

#"He sabut que uns desaprensus romperen aquesta dinàmica ara fa unes setmanes, et varen substituir per un defenestrat i corrosiu «Cara al sol». No hi ha dret. Això és de jutjat. Els sopars han d'acabar cantant Macarena.

Radicals, moderats i altres herbes

És un costum prou estès entre els periodistes espanyols, classificar els catalanistes (entenguï's els catalans amb cert grau d'afecció a Catalunya) en dues categories: «radicals» i «moderats». Aquesta classificació, tan sospitosament ambigua com poc clarificadora, sembla fer-se més present en les nacions que freturen de sobirania nacional.

Observem, però, que el llenguatge és fàcilment manipulable i que les etiquetes són, per tant, perfectament intercanviables. Així, una persona, una entitat, un país, serà això o allò altre («moderat» o «radical») segons les distintes operacions i les conveniències *ad last*. Els uns, intal.lats en la supèrbia i l'arrogància que dona el llarg manteniment del domini i del Poder, i els altres, disposats a reafirmar llurs drets i llurs justes reivindicacions, podran fer ús, indistintament, d'una àmplia gamma de qualificacions. Tanmateix, allò que romandrà és la veritat, l'obvietat i el desig de llibertat i de supervivència, enfront de la desqualificació, l'engany, la manipulació intermediària i el muntatge ontològic.

Pel que ens toca de prop, la nostra dependència d'Espanya ha significat globalment un considerable fre per

al nostre progrés. La simple autonomia mai no ens podrà servir per a garantir el benestar ni l'existència com a poble lliure en el concert europeu i mundial. Europa ha de ser una confederació de nacions lliures i iguals, en comptes d'una feixuga i costosa supra-estructura burocràtica-estatalista al servei d'uns interessos aliens als pobles. Per això hem de denunciar l'expoliació fiscal de què som objecte, així com les hipòcrites acusacions de manca de solidaritat, quan fa més de dos segles que finançam l'Estat.

Per tant, no es poden inventar classificacions de «radicals» i «moderats», sinó explicar i debatre les anàlisis i les conclusions, els

objectius i les solucions. I hem de saber veure els beneficis, nacionals, culturals, econòmics, que en podem treure tots plegats. Perquè l'objectiu dels Països Catalans trobarà el seu ple sentit i la seva viabilitat no pas en l'Estat espanyol, sinó en una veritable Unió Europea. Nosaltres no n'hem de menester, d'intermediaris. I tot això ho hem d'explicar en democràcia i en llibertat, sense censures ni limitacions dissimulades -però igualment efectives-. Amb igualtat d'oportunitats, sense cartes marcades. Aleshores, el poble, en la seva majoria d'edat, podrà jutjar i decidir, per ell mateix, *of course*, allò que li convé.

Andreu Salom

Es Molí Ecològic

És hora de circular en bicicleta o a peu

L'any 1885 es va treure al mercat el primer cotxe, de llavors han passat 111 anys i la quantitat de cotxes que circulen actualment al nostra planeta és de 400 milions. A la nostra illa no sempre hi ha hagut tants de cotxes com ara, va ésser amb el boom turístic dels anys 60 que els medis de desplaçament tan simples com anar a peu, en bicicleta o en carro varen ésser substituïts pels vehicles. Abans hi havia molts més medis de transport col·lectius com el tren i la camiona, i la gent es desplaçava menys, però avui en dia ens movem més i els medis de transport un ha desaparegut i

l'altre és econòmicament més car que anar amb el teu propi cotxe, a més de tenir mal horari. Però els vehicles (cotxes, motorets,...) no tan sols s'utilitzen per fer distàncies llargues sinó que estam tan acostumats a utilitzar-los que l'agafam per anar a fer un cafè, per anar a fer la compra o per dur els al lots a escola encara que estigui dos carrers més avall, amb el cotxe sembla que feim més via. Ah això sí, l'horabaixa anirem a caminar o a fer bicicleta perquè el metge ens ho recomana per estimular la circulació i per no posar Kg. de més. Però és tant ràpid com sembla desplaçar-se en cotxe? Si tenguéssim en compte el temps invertit en anar en cotxe, el temps dedicat a veure publicitat de cotxes per comprar-ne un de nou, el temps per fer-lo net, el que hi dedicam per fer feina i poder pagar el cotxe, l'assegurança, les peces de recanvi, i els kilòmetres recorreguts al cap de la nostra vida ens sortiria una velocitat mitja entre 8 i 9 km/hora. Dit això no voldria se me mal interpretàs, i pensàssiu que el que jo desitjo és que tornem a l'època dels carros i bicicletes, em sembla tan absurd com a vosaltres, però m'agradaria que us adonàssiu que en determinades ocasions anar a peu o en bicicleta és més ràpid, més eficient energèticament i més ecològic. Per exemple anar a fer un cafè amb el cotxe suposa travessar la carretera (temps d'espera), trobar lloc per aparcar (perquè la gent amb qui t'has de veure

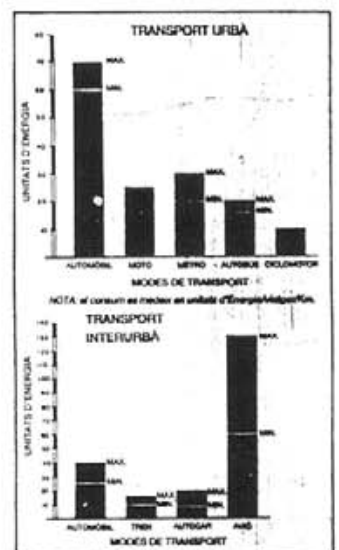
Francesca Martí

 # "Un cotxe en una hora consumeix l'oxigen produït per 200 alzines"

 # "Passar de 120 a 90 kilòmetres per hora pot reduir el consum del combustible en un 25%"

també ha anat al bar amb el cotxe); en moltes ocasions hauríem fet més via anant-hi a peu i conseqüentment tendriem més temps per xerrar amb els nostres amics afegint el saludable que és caminar.

Problemes dels vehicles

Pel tub d'escapament del vehicles surten una sèrie de substàncies totes elles contaminants: monòxid de carboni, òxid de nitrogen, hidrocarburs, òxids de sofre, ozó, diòxid de carboni i plom, que són perjudicials per a la nostra salut i pel medi ambient.

El monòxid de carboni procedeix de la combustió dels carburants i en grans quantitats interfereix l'absorció d'oxigen per la sang. Els òxids de nitrogen estan present de forma natural a l'atmosfera, ja que els éssers vius en desprenen, però en els darrers anys aquest gas ha augmentat desmesuradament degut a la utilització massiva dels fertilitzants químics i dels vehicles. És un dels gasos que contribueix a l'efecte hivernacle.

Tant la benzina com el gas-oil són hidrocarburs, però a la combustió dins el motor no s'acaben de cremar pel que són despresos a l'atmosfera contribuint a les pluges àcides. També contribueixen a les pluges àcides els òxids de sofre.

L'ozó superficial es

forma quan la llum del sol reacciona amb la contaminació dels cotxes i les indústries; desgraciadament l'ozó superficial no puja cap a les capes superiors de l'atmosfera pel que no ajuda a regenerar la capa d'ozó. Ben al contrari té un efecte perjudicial per al medi ambient i és que contribueix a l'efecte hivernacle.

El diòxid de carboni és el principal gas que es despren de la combustió dels carburants del cotxe i també és un dels majors gasos que contribueix a l'efecte hivernacle. Hem de tenir en compte que els incendis forestals i les grans deforestacions també produeixen diòxid de carboni.

El plom s'utilitza en els motors d'explosió com a detonant, més d'un 75% del plom dels carburants és expulsat pel tub d'escapament. Està demostrat que les plantes de devora la carretera tenen més concentració de plom que les que estan enfora. El plom és un metall pesat que perdura a la cadena alimentària i que si l'home menja aliments que tenen

plom, aquest es va concentrant al nostre organisme afectant l'aparell circulatori i reproductiu, el sistema nerviós i els ronyons.

A l'emissió d'aquests gasos nocius, hem d'afegir altres efectes com:

- més del 5% del nostre territori està ocupat per les carreteres, i n'hi ha més de previstes.

- gran quantitat de peixos i aus aquàtiques moren degut als accidents que tenen els vaixells petrolers i a la netetja d'aquests. No ens hem d'enganar aquests petrolers ens duen la benzina que nosaltres utilitzam cada dia.

- la contaminació acústica, especialment si duim el tub d'escapament espenyat.

- els accidents de tràfic són la primera causa de mortandad dels joves entre 25 i 18 anys.

- la benzina i el gas-oil s'extreuen del petroli, recurs no renovable que ha necessitat milions d'anys per formar-se, pel que algun dia s'acabarà. Es preveu que si seguim així l'any 2050 ja no hi haurà petroli.

- la vida mitja dels cotxes és de 6 anys, després d'aquest temps van a parar al cementeri de cotxes o són abandonats enmig del camp o a les voreres de la carretera produint l'impacte visual que podem apreciar a la foto i un gran impacte ambiental.

- Molts d'animals en perill d'extinció perden la seva vida atropellats pels cotxes.

Efecte hivernacle?

L'efecte hivernacle ve donat perquè els gasos, abans mencionats, fan el mateix efecte que el plàstic d'un hivernacle. Aquests gasos deixen passar els rajos del sol i no els deixen entornar-se cap a l'atmosfera produint un sobreencalament de la terra. Si els gasos hivernacles es duplicassin, que en duim camí, la temperatura mitja del nostre planeta podria augmentar entre 1,5 i 4,5 °C, provocant canvis climàtics arreu del món i que el nivell de la mar pujàs entre 20 i 40 cm a principis del segle següent. Cal mencionar que des de el 60 han augmentat progressivament els desastres mundials com les inundacions, les grans tempestes, les sequeres i les temperatures anormals. Si seguim així d'aquí a pocs anys podríem passar a tenir un clima tropical i perdre part de les nostres plages, amb la conseqüent salinització dels pous.

Què hi podem fer?

El primer que hauríem de fer és concienciar-nos que el cotxe és un dels medis de transport menys efectiu energèticament. Molta de l'energia que posam en forma de petroli es perd en forma de calor i gasos d'escapament, arribant a un aprofitament real del 13-15%.

El consell del mes

Si vas a cercar bolets duten un guinavet i talle'ls en lloc d'arrebessar-los. Si ho fas així l'any que ve tornaràs trobar esclatasangs o girgoles al mateix lloc. També és molt millor que vagis a cercar-los amb paner ja que així les espores caven al terra i hi ha la possibilitat de que en surtin més.

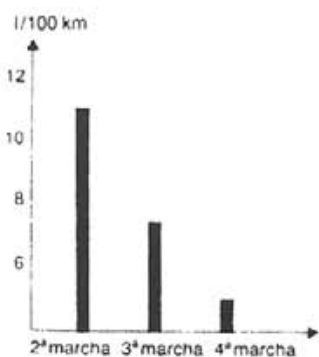
Només utilitzar el cotxe per distàncies superiors a 2 km. Per dins el poble anar a peu o en bicicleta. No du els nins a escola en cotxe, així els acostumam a no utilitzar-lo tant. Participar de les reivindicacions per una millora dels transports alternatius (bicicleta, autobús, autocar, tren).

Si feim trajectes llargs per anar a fer feina, mirar si algú també fa el mateix camí i anar-nos junts: estalviarem energia i doblers.

En algunes ocasions ens serà impossible no utilitzar el cotxe, condueix de manera ecològica.

Com ésser un conductor ecològic?

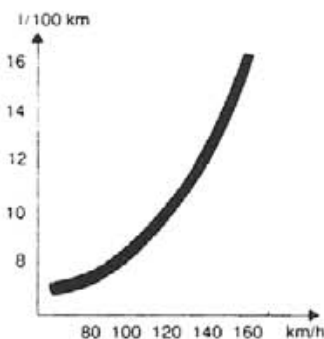
No tenguis el cotxe en marxa inútilment. Quan faci més de 20 segons que esperes atura el cotxe. Després d'arrancar posa't en ruta,

Consum d'un cotxe de nivell mig a una velocitat constant de 50 km/h.

pensa abans el que has de fer.

Canvia ràpidament a les marxes llargues: estalviaràs combustible i reduiràs la contaminació per renous (veure gràfica nº 2). No vagis a grans velocitats, ja que el consum de combustible i els gasos despresos augmenten moltíssim així a mida que augmentam la velocitat (gràfica nº 3).

Curva de consum d'un cotxe de nivell mig.

Si pots utilitzar benzina sense plom, i posar un catalitzador al tub d'escapament. Aquest pot arribar a filtrar entre el 50 i el 85% dels gasos tòxics emesos pels automòbils.

Evita les accelerades i frenades, també disminuiràs el consum de combustible.

Tancar les finestres per carretera i no dur baca pot suposar reduir el consum en un 15%.

Controla la pressió dels neumàtics, reduiràs el consum de combustible i els allargaràs la vida.

Si has de canviar de cotxe du el vell a un lloc de ferralla de cotxes. El cotxe té un munt de coses que es poden reciclar i en canvi si els deixes al camp abandonat té substàncies tòxiques que contaminen el medi.

Per neteja'l cotxe no tudis aigua.

Si canvies l'oli del cotxe personalment no tiris el brut al clavegueram ni pel camp, ja que és molt contaminant. Du'l a reciclar, al punt verd hi ha contenidors per l'oli mineral o demanau al teu mecànic. Actualment els olis minerals són utilitzats com a combustible, per fer-ho cal tenir un permís ja que la crema d'olis també és

contaminant. Hi ha un projecte per poder-los utilitzar per fer asfalt. No canviïs abans d'hora l'oli del cotxe, ben al contrari consulta al teu mecànic si pots allargar-li la vida.

Duu a punt sempre el teu cotxe, disminuiràs el consum i li allargaràs la vida. No cremis a l'aire lliure ni neumàtics ni olis bruts ja que desprenen els famosos PCBs, substàncies altament cancerígenes de les que en parlarem un altre dia.

Allarga tot el que

puguis la vida del teu cotxe, i a l'hora de comprar-ne un de nou, mira bé el consum que té: tria sempre un cotxe de baix consum. Té en compte que els cotxes de baixa cilindrada consumeixen menys. Tria un cotxe que utilitzi benzina sense plom i intenta convèncer el venedor que et posi el catalitzador; a molts de països europeus les mateixes marques de cotxe són venudes amb catalitzador sense augmentar el preu de cost del cotxe.

Subhasta "Artistes per la Trapa"

La Trapa és una finca adquirida per subscripció popular l'any 1980, essent propietat del GOB. Té una extensió de 75 Ha i està situada al terme d'Andratx.

El dia 1 de juny de 1994 es va produir un incendi forestal que va destruir la totalitat de la cobertura vegetal de la Trapa, destruint la vegetació, la fauna i les edificacions. Per si el foc no hagués estat prou destructiu, les pluges de tardor posteriors a l'incendi varen fer molt de mal.

La recuperació d'aquestes destruccions es du a terme gràcies a un nombrós grup de voluntaris del GOB, que van a fer-hi feina els caps de setmana. Malgrat el voluntariat es pateix d'un manca de suport econòmic per tirar endavant els projectes prevists, com restauració de marjades, protecció d'arbres petits de l'acció dels herbívors i molt més.

Per tot això i animats per l'èxit de la 1ª subhasta que es va celebrar l'any 1989 i amb la que el GOB va poder acabar de pagar la Trapa, s'han decidit de fer-ne un altra. Les obres donades per artistes que es solidaritzen amb la Trapa estaran exposades a la galeria d'art Bearn a Palma i la subhasta serà els dies 30 i 31 d'octubre a la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca. Els doblers obtinguts seran dedicats a la reforestació i restauració de la Trapa.

Així que ja ho saps, si ets artista i et vols solidaritzar amb la Trapa pots col·laborar telefonat al GOB per dur-hi la teva donació.

Si algú no té disponibilitat econòmica però té ganes de fer feina per la Trapa es fan jornades de voluntariat els caps de setmana. Per més informació podeu telefonar al GOB: 721105.

La Biblioteca de Vilafranca ja està totalment informatizada

La Biblioteca Municipal ja funciona de forma totalment informatizada des de principis de juliol. S'acaba així un llarg procés de catalogació de més de 4000 exemplars, començat al setembre de 1995, que resten a la disposició de tots els usuaris a les prestageries. La Biblioteca és una de les primeres del Consell Insular de Mallorca que està gestionada totalment per ordinador, fet que permet una major rapidesa a l'hora de servir el material, fer una recerca d'algun tipus de llibre del qual només en coneixem el nom de l'autor, del títol del llibre o simplement la matèria. Entre els nombrosos avantatges cal destacar que es poden fer fitxes personalitzades de cada usuari, el que permet conèixer millor quines són les preferències o els gusts dels nostres lectors o que el programa pot funcionar de forma individualitzada, en l'àmbit de la nostra Biblioteca, o en xarxa.

És convenient fer aquí un punt i a part per fer referència exclusiva en aquest darrer fet: el funcionament en xarxa. Aquesta possibilitat consisteix en poder consultar un Catàleg Col·lectiu en el qual hi estan incloses totes les biblioteques depenents del CIM. Així, si a Vilafranca tenim poc més de quatre mil llibres podem accedir, a través del catàleg, a més de 120.000 títols més i en pocs dies podrem tenir el llibre desitjat.

Activitats de 1995

Des de la Biblioteca Municipal voldríem aprofitar aquest espai que ens concedeix aquesta publicació per tal de donar a conèixer quines són, o millor dit, quines han estat, les nostres activitats a la Biblioteca de Vilafranca durant l'any 1995. En principi podem dir que durant l'any 1995 ens visitaren un total de 2109 persones. Destriant entre aquestes veim que són els més joves els qui més ens visiten, un total de 1055 nins i nines vengueren durant els passat any, mentres que el segon grup d'edat que més acudí a la Biblioteca foren els adults, amb un total de 603 persones, i els que manco vengueren són aquells joves compresos entre els 14 i els 18 anys, amb un total de 451. En data 31 de desembre de l'any passat el nombre de socis de la Biblioteca arribava als 179 lectors, tots ells fets aquell mateix any.

Les preferències dels usuaris a l'hora d'escollir un llibre són molt similars en tres grups de matèries, la Història (193 consultes), la Literatura (170 consultes) i Belles Arts i Esports (182 consultes), que són els més sol·licitats. Però

El nou sistema informàtic permet accedir a més de 120.000 títols a través d'un Catàleg Col·lectiu en el qual hi estan incloses totes les biblioteques del Consell Insular de Mallorca

la secció que és més utilitzada és la de Generalitats, que inclou el mateial més utilitzat pels escolars, com ara enciclopèdies o diccionaris, amb 1488 consultes. Les altres seccions com ara la de Filosofia (23 consultes), Religió (11 consultes), Ciències Socials (67 consultes), Ciències Pures (74 consultes) i Ciències Aplicades (85 consultes), són les menys llegides. Di r tamé que del nombre total de 3074 consultes 608 foren a domicili. Aquest nombre de consultes i préstecs és pot considerar baix per un poble com el nostre que supera els dos mil habitants, però si tenim en compte que durant l'any 1995 es va acabar l'ordenació de l'actual Biblioteca és pot

Durant l'any 1995 passaren més de dos mil persones per la Biblioteca

Els joves d'entre 14 i 18 anys són els qui menys utilitzen aquest servei

considerar normal donat que no es podien complir moltes de les demandes dels lectors bé per trobar-se els llibres al Centre Coordinador de Biblioteques, lloc on es feia la catalogació, o perquè encara no havien estat col·locats a les prestageries.

L'objectiu de fer una Biblioteca atractiva per a tots sembla cada cop més a prop, és per això que esteim oberts a qualsevol tipus de suggerències i comandes, ara vos anunciam alguns dels llibres que són més llegits al nostre país i que ja podeu trobar a la Biblioteca. Són els de la pàgina següent.

Jaume Català

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

Centre Coordinador

B
I
B
L
I
O
T
E
C
A
D
E
V
I
L
A
F
R
A
N
C
A

Horari:

*De dilluns a divendres de les
16:30 hores a les 20 hores*

Dissabtes de 10 a 13 hores

- Les fites netes, de Damià Huguet.
- La cuina dels ermitans, de Miquel de Binifar.
- Temps de matar, de John Grishan.
- Persecució sexual, de Michael Crichton.
- Tristesa amant, de Jaume Santandreu.
- Fa molt de fred al nord de Quebec, de Joan Guasp.
- Alta Fidelitat, de Nick Hornby.
- Poemes canònics, de C. Cavafis.
- Santa Maria, pa cada dia, de Josep Maria Ballarin.
- Excelsior o el temps escrit, de Biel Mesquida.
- El camí dels morts, de Xavier Amorós.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA

Esports

El Vilafranca ja guanya amb els millors equips de Preferent

El passat diumenge dia 13 el Vilafranca disputà el partit de la jornada amb l'Escolar, aleshores segon i tercer classificats respectivament. El partit no podia començar millor per l'equip local ja que al segon minut de joc Artabe va avançar el Vilafranca aprofitant una errada de la defensa visitant. Després d'aquest gol tot pareixia que es veuria un bon partit, però no va esser així ja tot i que el

Vilafranca va acabar guanyant el partit amb relativa comoditat davant un adversari plegat de baixes a l'onze titular. Cal destacar el retorn del vilafranquer Jordi Rosselló, que debutava amb el nou Vilafranca a Regional preferent.

A l'hora d'escriure aquesta crònica, el Vilafranca va situat en primera posició empatat a devuit punts amb l'Espanya de Lluçmajor. L'equip meloner, que ha començat amb molt bon peu l'inici de la lliga, encara no ha perdut cap partit, i segurament atravesa un dels seus millors moments de tota la seva història esportiva. El Vilafranca no és un dels equips més golejadors, però és l'equip menys batut, només li han fet cinc gols en vuit partits. Val a dir que tots els dubtes que hi havia sobre si la gent aniria o no a veure els

partits, degut a la gran aflluència de jugadors externs, han quedat ben resoltes donat que fins ara els aficionats han seguit recolzant l'equip meloner. Des d'aquí ja només ens resta donar l'enhorabona a tota la gent que d'una manera o l'altra han fet que el nostre equip en només vuit partits ja estigui situat en primera posició.

El prometedor equip cadet perd els tres primers partits jugats

Santanyí 5- Vilafranca 3.- El passat dissabte dia 5 d'octubre els cadets del C.F.Vilafranca van iniciar la temporada 1996-97, amb un mal peu, tot i jugar davant un modest equip com és el Santanyí. El partit no fou molt vistós ja que els jugadors vilafranquers no van aportar tot el que esperaven els seguidors blancs i verds. El partit es desenvolupa davall una aigua que va parèixer refredar els meloners, tot i que perdien i pareixia que estaven guanyant, fins que als darrers instants del partit, que fou quan el Vilafranca va despertar i féu els dos darrers gols. Val a dir

que una de les causes d'aquesta derrota, pot ser la baixa forma que presentaven els vilafranquers, ja que només havien fet un partit de preparatòria abans de començar la lliga.

Vilafranca 1- Olímpic 2.- Polèmic arbitrage el que hi va haver en Es Molí Nou. El

Golejadors

Cadets:

Sitges 2
Xesc 1
Mas 1

Juvenils:

Barceló 2
"Pellé" 2
Robert 2

Regional Preferent:

Morey 4
Artabe 3
Mari 3

Regularitat

Mari 16
T.Rigo 14
Morey 12
Lozano 13

pèssim arbitrage, a més del mal partit que feren els vilafranquers, va ser la causa de la segona derrota consecutiva de l'equip dels germans Escalles. La mala sort dels davanters davant el porter a més de la desafortunada defensa sembla ser la causa d'aquest mal començament del Vilafranca.

La manca d'entrenament marca l'inici dels juvenils

Vilafranca 4- Esporles 4.- Bon inici dels més grans del planter, el Vilafranca juvenil va començar amb molt bon peu el primer partit de lliga, ja que va empatar d'avant l'Esporles tot i haver fet només un entrenament abans d'iniciar la competició lliguera. El partit va ser molt igualat, amb múltiples ocasions per part dels dos equips.

Campanet 9-Vilafranca 1.- Basta mirar el marcador per saber que va passar al municipal de Campanet. El Vilafranca va canviar radicalment amb una setmana, passant d'una brillant actuació a un nefast partit. Els de'n Montserrat no van saber respondre davant el fort equip que tenen els campaneters, a la tercera regional de juvenils. Val a dir el gol que va fer en Guillem Garcia, que retornava al futbol meloner.

Vilafranca 3- R. Llull 2.- El passat 13 d'octubre el Vilafranca guanyà el primer partit, l'equip juvenil feu el millor partit de tots, amb molta ventage. Els vilafranquers desde el principi ja surtiren al màxim, i desde el primer segon de joc fins al darrer lluitaren al màxim de les seves possibilitats. La nota negativa del partit va ser les dues expulsions del Vilafranca, una doble amonestació per en Jaume Artigues «Paller», i la vermella directa per en Pep Barceló «Rebassa».

Inici amb molts de gols pels Benjamins

Son Servera 1-Vilafranca 4.- El passat 12 d'octubre els més petits del C.F.Vilafranca ensataven la temporada 1996-97 al municipal de Son Servera amb una victòria bastant contundent amb tres gols de'n Llull i un de'n Mascaró, d'aquesta manera

es tornà a consolidar el tàndem que l'any passat donà tantes alegries.

Després d'aquesta jornada el Vilafranca quedà en cinquena posició empatats amb l'Algaida, primer classificat.

Vilafranca 5- Escolar 3.- El primer partit que disputaren els benjamins del Vilafranca al Molí Nou acabà amb victòria local. Els golejadors van ser un altre cop Llull (3) i Mascaró (2).

Es Molí Social

El plaer de beure

Negre Criança 1992 Can Ribas. Consell

En el món del vi, així com en el de la cuina, posseir una bona matèria primera és un element bàsic per poder crear un bon producte; és clar que també comptarà la traça del manipulador (el cuiner o l'enòleg). A Can Ribas, gràcies a l'amo en Joan Colom, viticultor de solvència contrastada, es pot gaudir d'un raïm adequat per poder fer vins amb pretensions.

Can Ribas és un petit celler ubicat al terme de Consell i dirigit per Joana Oliver. Aquest celler, segons diuen, compta amb una tradició que es remunta a l'any 1711.

El vi del qual parlarem avui, ha estat possible gràcies a la ona adaptació que el Cabernet Sauvignon ha tingut a les terres i al clima de Consell, cosa que ha fet possible la seva utilització en els vins de criança de Can Ribas. Aquesta varietat dóna complexitat i millora el potencial organolèptic del vi.

El vi en qüestió està compost de l'obligat 50% de Manto Negro per poder pertànyer a la DO de Binissalem, d'un 20% de Cabernet Sauvignon i la resta és Ull de Llebre. La criança es realitza en bótes de roure americà d'una capacitat de 225 l, combinant roure vell amb un 10% de

Francesc Grimalt

roure nou. Abans de sortir al mercat, el vi realitza una estada en ampolla d'un mínim de sis mesos, la qual serà superior segons la demanda.

El Criança és de color robí fosc amb reflexos teula. Posseeix un ventall aromàtic format per tocs de fruita madura (figues, albercocs), caramel i notes de vainilla. El vi és avellutat, lleugerament pla, amb una càrrega de taní equilibrada. El final en boca és molt agradable, de naturalesa afruitada i complexa. Es tracta d'un vi que, tot i estar en el seu moment òptim de consum, es pot guardar uns quants anys, sempre que sigui en bones condicions.

Cosecha Especial

Herederos de
RIBAS
Can Ribas
Consell

Noticiari

Medicaments usats per Cuba

Si tens medicines caducades o que no les t'has acabades du-les a Ca l'Apotecari i no les tiris ja que poden ésser molt contaminants.

L'Apotecari el que fa és classificar-los i tots els que es poden tornar a utilitzar són enviats a països necessitats. Pensau que algunes medicines encara que estiguin caducades poden servir per curar algunes malalties. Enguany les malalties seran enviades a Cuba.

Naixaments

Aaron Alejo Garcia Meneses, va néixer dia 28 de desembre del 95 i és fill de José Daniel i Mª Teresa

Neus Mesquida Luque, va néixer dia 28 de novembre de 1995 i és filla d'Antoni i na Mª Agustina

Mª Antònia Sastre Català, va néixer dia 17 d'abril de 1996 i és filla d'en Pep i de na Catalina

Marta Castro Artigues, nada el dia 14 de juliol de 1996 i filla de Josué i Rosa M^a

Gabriel Angel Gómez Riera, nat dia 13 d'abril de 1996 i fill d'Antoni i na Joana Maria

Aina Femenies Mascaró, filla de Margalida i Tomeu, nascuda dia 8 de maig de 1995

Joan Mascaró Trobat, fill de Tomeu i Antònia, nascut dia 15 de maig de 1996

Magdalena Jordà Morlà, nascuda dia 22 de juny de 1996. Filla d'Onofre i Mª Montserrat

Catalina Bover Moragues, filla de Ramón i Catalina. Va néixer dia 29 de juny de 1996

Margalida Bauzá Gayà, filla de Llorenç i Margalida, nascuda el 23 de juliol del 96

Catalina Montserrat Bauzá Bover, filla de Tomeu i Antònia, nascuda dia 31 de juliol de 1996

L'estació de servei de Son Nuviet ha rifat una minicadena

Francisca Femenies, una petrerera casada amb en Gori de can Mercader, ha resultat ser la guanyadora de la minicadena que sortejava la nova estació de servei de Vilafranca, inaugurada el passat 6 d'agost. Des d'aquí volem aprofitar aquest espai per donar l'enhorabona a na Francisca i al mateix temps desitjar molta de sort als treballadors i propietaris d'aquesta benziner a en el futur.

Vilafranca ja disposa, des del passat 6 d'agost, d'una benziner a pròpia que està gestionada per la societat Son Nuviet.

Francisca Femenies l'ha guanyada. Foto: Bàrbara Sansó

Es Piló

La bona feina d'un delegat.- Sembla que hi ha hagut gent que ha mal entés aquelles parell de retxes iròniques que fem arran d'unes declaracions del delgat de PIMEM. Allò no pretenia ser una befa a les seves paraules sino simplement fer-ne un poc de broma i res més. En cap moment es va voler desprestigiar la bona feina que ha feta Antoni, com a delegat d'aquella associació, perquè a Vilafranca s'hagi constituït una agrupació d'empresaris. Als lectors mal entenents només els hi volem recomanar que aquesta secció no l'han d'agafar amb total seriositat ja que el que es pretèn es donar un caire humoristic a les coses que passen al nostre poble, a les paraules de la nostra gent. Les actuacions mal fetes poden esser comentades irònicament en aquest espai però quan s'hagin de tractar seriosament no seran escrites en aquest espai. Que valgui d'ara en endavant.

Pintades.- La Vila encara no és terra de "grafitis" (tot i que ja n'hi ha una bona partida) però si que ho és de pintades mal fetes. Al camp de futbol ja estam cansats de veure aquelles lletrotres que posen "salida" i a la plaça Major hi ha números pintats des de la fira del Meló que no són massa bons companys de l'estrella dels vents.

...

Si teniu qualque proposta interessant per omplir aquesta secció ens les podeu fer arribar dins un sobre tancat a la rectoria vella. Cal apuntar "a la secció Es Piló", i ben aviat seran publicades, seria bo que possassiu el vostre nom, malnom o un pseudònim.